

RAMON MARIA ROCA SASTRE - CENTENARI¹

"L'edat d'or va ser la primera, quan no s'imposava l'autoritat, i la fe i el bé sense lleis produïa... sense la rella al damunt ni cap aixada ferint-la dava espontàniament els seus productes la terra..."

L'obra mestra del poeta romà Ovidi, *Les Metamorfosis*, situa una mítica edat d'or com el primer estadi de la humanitat, un pont entre els atzars dels déus i les successives lluites entre els homes. La llei i l'autoritat, el treball i el neguit esdevindrien fatalitats posteriors a les quals caldria adaptar-s'hi, cadascú amb la seva pròpia traça. Que la vida no és un passeig on els fruits es regalen i que els problemes de tot ordre no s'ofereixen a l'individu per sofrir-los sinó per resoldre'ls ha estat un principi que ha il·luminat, al llarg de la història, tota persona que ha realitzat el seu temps amb un saldo favorable a la comunitat, tot oferint fins allà on ha estat capaç la generositat del seu esforç, de la seva ciència. Aquesta solidaritat que qualla en progrés material i moral, pren un relleu insospitat en figures que només es produeixen cada cinquanta o cent anys. Roca-Sastre n'és una.

Ramon Maria Roca Sastre va néixer a Tàrrega el dia 1 de gener de 1899, al número quatre del carrer del Carme, de pare guissonenc i mare targarina. Als dos anys, la família es traslladà a Guissona i visqué al carrer de la Font, en una casa l'interior de la qual amaga, avui encara, un tros de l'antiga muralla romana de la històrica Ilesso, significativa sincronia per a qui havia de ser profund coneixedor del Dret Romà. El seu pare era un petit propietari rural i la seva mare regentava una merceria al mateix carrer de la Font. Roca es formà sota el

---

¹ Aquest article va ser publicat a: *Culturàlia*, Centre Cultural de Tàrrega, núm. 8 (abril 1999), pàgs. 6-7.

guiatge dels "Hermanos" de la Salle de Guissona, enmig de llibres i llibres, esbossos de pintures i lliçons de piano, i amb una gens dissimulada falta d'inclinació cap a la botiga familiar, poc donat tampoc, més endavant, a la professió d'apotecari que el seu pare li pretenia. De ben jove desenvolupà una intensa vocació pel Dret, que es mantingué voraç al llarg de tots els seus dies. Es llicencià en Dret a la Universitat de Barcelona, tot compaginant la carrera amb la preparació d'oposicions a Registrador de la Propietat. De tarannà nerviós, bellugadís, les cròniques contenen que assimilava amb més profit els temes que estudiava com més voltes i voltes donava a la terrassa de casa seva, intacta encara a hores d'ara, gastades i ennegrides les rajoles per les passes antigues de l'estudiant i opositor.

L'any 1923 aprovà les oposicions a Registrador i no prengué possessió de la seva primera plaça, Belchite, fins a l'any 1924, en què compleix l'edat mínima reglamentària de 25 anys. Casat amb la senyora Montserrat Muncunill i Palet, nada a Terrassa i afillada a "cal Foguet" de Granyena de Segarra, és registrador a Sort on, estimulat per la seva curiositat jurídica, aprofundeix en la institució coneguda com "heretament fiduciari del Pallars Sobirà". En una conferència pronunciada l'any 1933 a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació, transparenta la simbiosi que sentia interiorment entre les lleis i la societat civil: *"Jo també, aquest vespre, comptant amb la vostra benevolença, davallaré des del Pallars Sobirà carregat amb el fust o rama encesa de l'heretament fiduciari, a aquesta plaça de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, d'aquesta ciutat, cap i casal de la nostre terra, per tal d'atjar i remoure la gran foguera del patrimoni jurídic de Catalunya"*. Noves oposicions, notari des del

1932 i jutge des de 1933, ocupa la Notaria de Vilafranca del Penedès, els Jutjats de Montblanc i Cervera i el Registre de Fraga.

És nomenat membre de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat, i intervé en la redacció de diferents normes, com la Llei de Contractes de Conreu. El 20 d'abril de 1933, el conseller de Justícia i Dret de la Generalitat Republicana, Pere Coromines -pare de l'eminent filòleg Joan Coromines-, en el tràmit parlamentari d'aquella llei manifestà: "*Hem tingut la sort de trobar uns ciutadans, homes il·lustres en l'estudi del Dret, que han tractat aquesta qüestió amb una imparcialitat i una profunditat de coneixements que jo crec que poques vegades s'ha produït en el nostre país, i sobretot la de poder utilitzar el saber, l'experiència i l'esperit de rectitud d'un home que tots nosaltres hem de recordar: el ponent Ramon Maria Roca i Sastre. Jo em complac en fer aquí el seu elogi, amb més espontaneïtat i imparcialitat, perquè no crec que aquest home hagi fet mai política en el partit al qual pertanyo.*"

L'any 1936 guanya les oposicions a Magistrat del Tribunal de Cassació, i actua com a ponent de rellevants sentències sobre Dret Civil Català. La seva dedicació a la magistratura fou, doncs, contemporània de la Guerra Civil. Acabada la contesa, adopta com molts altres catalans una actitud de resignació, que només trenca la concentració que projecta en la seva obra jurídica. Passat un breu temps com a advocat, és registrador de Gandesa fins que l'any 1944 guanya unes noves oposicions notariales, amb el número u. Aconseguix la plaça de Barcelona i s'instal·la al Passeig de Gràcia, a la Pedrera de Gaudí, on per la seva sensibilitat artística s'hi sent especialment còmode i integrat. Simultaneja l'exercici de notari amb l'elaboració de la seva obra més coneguda, el completíssim *Dret Hipotecari*, que té un to clarament

renovador, i que ha estat continuada dignament pel seu fill Lluís Roca-Sastre Muncunill, també notari. Amb altres destacats juristes ponentins (Faus, Maluquer, Porcioles i Condomines) elabora la *Compilació de Dret Civil de Catalunya*, publicada el 1960.

Considerat el primer jurista català del segle XX, mor el 1979, sota una estela plena de distincions i mèrits, en què no falta el nomenament de fill predilecte de la ciutat de Tàrrrega, el 1976. Ell, però, pràctic i sorneguer, realista i liberal, en deu haver fet prou en haver passat l'examen de les tres frases romanes: "honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere". I és que, en realitat, qui definia el Dret com la major poesia de la vida, visqué més proper a la civilitat de la prosa de "La pell de brau" que no pas a la utopia dels clàssics, raó per la qual entenc que els versos que més li escauen són els del purista de la literatura, sotmès a prova com a passant de la notaria del seu pare, Salvador

Espriu:

"En la llei i en el pacte, que sempre guardaràs,
en la duresa del diàleg amb els qui et són iguals
edifica el lent temple del teu treball,
alça la nova casa en el solar
que designes amb el nom de llibertat."

Joan Bernà i Xirgo.

Notari.

© Joan Bernà i Xirgo